

CORA WESTLAND

Het

„IETSJE TE VEEL”

beheersching ken. Hm... tegenover mijn vrouw althans. Ze keek trouwens zeer bedrukt en leed zichtbaar met me mee. Plotseling draaide ze zich om en ik zag haar schouders schokken... Ik schrok. Zóó erg hoefde ze zich dat nu toch niet aan te trekken... Maar ik had het verkeerd begrepen. Mijn gade... lachte! Hoe ik het klaar speelde, weet ik niet, maar ik lachte plotseling mee. En waarlijk, dat deed me goed. Nu zou ik kunnen slapen. Ik voelde het. Met een diepe zucht sloot ik weer mijn pijnlijke oogen. Verrukkelijk scheen het morgenzonnetje op mijn afzakkend aangelaat. Door het geopende raam kwam een streelend koeltje. Van de straat kwam slechts het magere geluid van een paar sjilpende musschen. Overigens was het doodstil. Hè... zalig... na... gedane... ar... beid... is... het... goe... O, Morpheus!

Vijf volle minuten heb ik geslapen. Toen ontvlood ik de armen van bovengenoemden heer even zachtzinnig als een granaat het kanon verlaat... Maar wat er met me gebeurde kon ik me niet realiseeren. Was het een afschuwelijke nachtmerrie? Een aardbeving misschien? Explodeerde er een dynamietpatroon in mijn hersens? Of verging alleen de wereld maar? — Mijn arme hoofd! Geen fragmentje bleef er van heel. Ik zag allerlei felle valsche kleuren, ik hoorde het rommelen van een nabije donder, het gieren van drie orkanen, ik hoorde bommen en granaten ontploffen, treinen gillend over bruggen razen... vliegtuigmotoren, stoomfluiten, misthoorns... Alles in en om me was geluid. Ik zag het, voelde, ja proefde het...

Eindelijk kwam er wat tekening in. Min of meer begon ik te beseffen dat al dat onweer, geknal en gehuil als een soort helsche muziek bedoeld moest zijn. Maar dan moesten toch minstens al de fanfarekorpsen zich rondom mijn sponde opgesteld hebben...

Ook dat was er naast. Vlak voor mijn open raam was een reus van een draaiorgel aan 't loeien geslagen: „Schlafe, mein Prinzchen, schlaf' ein...”

De moderne psycholoog verwondert zich zelden over iets, doch tracht het zieleleven van zijn patiënt of cliënt zoo goed mogelijk te doorgronden en te begrijpen. Er is dan vaak met eenig doorzicht en wat verstandige raad nog wel eens iets recht te zetten of in orde te maken.

Het jonge, wanhopige vrouwtje, dat op die verrukkelijke, zomerachtige Januarimorgen mijne spreekkamer binnentrad, wekte onmiddellijk mijne belangstelling. Dit deed zij zoowel door haar uiterlijk voorkomen als door haar optreden. Zij was een beslist interessant type; vooral de groote, donkere oogen vielen op. Daarbij was zij voornaam en kostbaar gekleed; zij droeg een donkerblauw mantelpak, een vilten hoedje in dezelfde kleur, en een prachtige zilversvos; taschje en handschoenen waren van donkergrijs peau-de Suède, geheel in overeenstemming met de zijden kousen en de sierlijke schoentjes, welke de kleine voeten bekleedden. Met één enkele oogopslag had ik de elegante verschijning opgenomen en getaxeerd, inclusief het „ietsje te veel”, dat aan het geheel ontegenzeggelijk afbreuk deed. Dit „ietsje te veel” was het etiket, dat ik onmiddellijk op deze cliënte plakte; ik ben namelijk gewoon, om, voor mijzelf, mijne cliënten en patiënten zoo snel mogelijk te klassificeeren, om ze later, meer op mijn gemak, te definieeren. Deze methode is mij in menig opzicht van practisch nut geweest. Het „ietsje te veel”, dat ik als speciaal kenmerk van deze jonge vrouw constateerde, bestond in een paar lange oorhangers, die, hoewel op zichzelf ware kunststukjes van juweliersvernuft en goudsmeedwerk, volstrekt niet pasten bij haar type en haar voorkomen zelfs eenigszins ordinair maakten. Ook haar opmaak was een ietsje te sterk geaccentueerd, haar blosje té diep, haar wimpers en wenkbrauwen té donker, haar lipjes te rood.

„Neemt u plaats, mevrouw,” verzocht ik, nadat zij zich aan mij had voorgesteld als mevrouw Gerlage, geboren van 't Hoff, „en vertelt u mij de reden van uw bezoek.”

Middelerwijl nam ik de uitdrukking van haar gezichtje waar, zag, hoe de groote kijkers zich met tranen vulden, zag het zenuwachtig trillen van de onderlip, en vond haar gedurende enkele oogenblikken juist een kind, dat op het punt staat, te gaan huilen.

Ik wachtte, tot zij met een fijn zakdoekje een paar traantjes uit de ooghoekjes had weggeveegd. Toen drong ik aan: „Kom, vertelt u mij eens, wat u naar mij toe heeft gedreven.”

„Ach, mevrouw,” jammerde zij, „ik heb het zoo moeilijk! Ik ben zoo ongelukkig! Mijn man heeft mij niet meer lief!”

„Hoe weet u dat, mevrouwtje?” vroeg ik kalmeerend. „Hij heeft u dat toch zeker niet gezegd?”

„Gezegd? Neen, gezegd heeft hij het niet, maar ik kan het aan alles merken.”

Nu barstte zij in snikken uit. Ik wachtte gelaten, tot zij eenigermate was bedaard.

„Hoe lang bent u eigenlijk getrouwd?” vroeg ik.

„Ruim vier weken.”

„En wat is er gebeurd, vlak vóórdát u naar mij toekwam? Wát was de onmiddellijke aanleiding tot dit bezoek? Ruzie misschien?”

„Ruzie?”

Zij aarzelde even, alvorens te antwoorden.

„Weet u, ik zou zoo graag raad hebben van iemand, die in staat is, zich in mijne omstandigheden in te denken. Neen, bepaald ruzie hebben wij niet gehad; maar toch is er allerlei geweest, dat ons geluk heeft verstoord. Het ligt voornamelijk aan zijne familie, aan zijne zuster vooral. U moet weten, dat mijn man de zoon is van een generaal en dat zijne ooms en zijn zwager allemaal officier zijn. Allemaal van die deftige aristocraten, van die Haagsche zág-zág-menschen, u weet wel. En vooral mijn schoonzuster, die met een jurist getrouwd is, die leeraar is aan de Krijgsschool, vindt zichzelf al héél voornaam. Mijn man, de eenige niet-militair in de familie, zou stellig óók bij het leger zijn geweest, wanneer hij niet was afgekeurd. Hij is accountant. Toen ik hem leerde kennen, was hij weduwnaar. Zijne eerste vrouw, een freule van der Grinten van den Hoogenwoerd, stierf een jaar tevoren in het kraambed, na een dood kindje ter wereld te hebben gebracht. Ik heb haar nooit gekend, maar te oordeelen naar haar portret was zij een mormel. Mijn man was ook in het geheel niet gelukkig met haar, want zij was een echte egoïste. Daarbij erg trotsch en zoo koudbloedig als een kikvorsch. Hij is vijf jaar met haar getrouwd geweest. Erg om haar getreurd heeft hij stellig niet en omdat er geen kinderen waren, heeft hij een jaar lang weer geleefd als vrijgezel. Maar, weet u, de familie van mijn man is nog steeds verrukt van die vrouw! Als je hen hoort, dan moet die Sophie een bovenaardsch schepsel zijn geweest, zóó lief, zóó every inch a lady, zóó geestig, zóó gedistingeerd, zóó'n uitnemende huisvrouw, zóó'n allercharmantste gastvrouw! — Berg je maar, Françoise, klinkt in al hunne woorden door, want in háár schaduw kan jij tòch niet staan! Vooral mijne schoonzuster schijnt nog steeds erg veel met haar op te hebben en spreekt over haar op eene manier zooals men over iemand spreekt, die nog wel degelijk in leven is, maar zich op een afstand bevindt; het lijkt wel, of zij mij beschouwt als de huishoudster, die tijdelijk de plaats van de afwezige vrouw des huizes inneemt: Sophie is dit zus gewend, Sophie regelt dat zóó! 't Is onuitstaanbaar! De vorige week moesten wij bij haar dineeren, — een maaltijd, die nota bene maar uit vier gangen bestond, — eerst groentensoep, waar ik een hekel aan heb, toen nierbroodjes, die ik afschuwelijk vind, daarna gelardeerde runderhaas met doperwtjes, het eenige behoorlijke gerecht, dat op tafel kwam, en eene chipolata-pudding toe. En juist chipolata-pudding is iets wat ik niet door mijn keel kan krijgen! 't Was een ellendige maaltijd. En bij elke schotel kreeg ik te hooren, dat Sophie dáár zooveel van hield; 't leek wel, of Sophie was uitgenoodigd en niet ik. En dan dat nederbuigende in Jeannette's houding en stem, zoo echt, of zij wil vragen: Kind, wat doe jij eigenlijk in onze familie? Gisteren had ik mijn zwager en schoonzuster bij óns aan tafel. Nou, eerlijk, mevrouw, ik had me uitgesloofd. Want ik kan het niet uitstaan, dat er altijd beweerd wordt, dat Sophie zoo'n excellente huis- en gastvrouw was

en ik deed dus wat ik kon, om haar te overtroeven.”

Even zweeg zij. Zij scheen over iets na te denken; misschien wel over het resultaat, dat zij had bereikt.

„En,” vroeg ik belangstellend, „is u dat gelukt?”

„Ik weet het niet,” zuchtte zij. „'t Is alles zoo heel anders uitgekomen dan ik verwacht had. En het ergste is, dat ik er onaangenaamheden door heb gekregen met mijn man.”

„Vertelt u alles eens geregeld.”

„Wel, ziet u eens, mijne schoonzuster zei een paar dagen tevoren tegen mij: „Hoor eens, Françoise, je behoeft voor ons volstrekt geen buitensporige drukte te maken. Wij begrijpen best, dat jij er eenigszins tegen opziet, voor het eerst als gastvrouw op te treden. Jij bent dat niet gewoon, jij bent altijd op een kantoor geweest. Kan jij eigenlijk wel koken? Anders is het een heel ding voor je!” Stel u voor! Nou u begrijpt zeker wel, dat ik kóókste, — maar van woede! En om haar te toonen, dat ik nog wel wat anders op tafel kan brengen dan haar vier gangen, maakte ik een maaltijd gereed van elf gerechten. Ik kan gelukkig goed koken, ik heb vlak vóór mijn huwelijk eene cursus gevolgd voor de fijne keuken. 't Was dan ook alles prima in orde. De tafel zag er beeldig uit, dank zij de cursus dekken en dienen, waar ik een en ander leerde.”

„Elf gangen zegt u?” vroeg ik verbijsterd. „En met hoeveel personen waart u?”

„Wel, met vier, mijn man en ik en mijne schoonzuster en haar man.”

„En dan — elf gangen?”

„Ja zeker: meloen voor entrée en toen hors d'oeuvre, daarna Koninginnesoep. Toen volgden een croquetje, zalm met aardappeltjes, gevulde kalfsborst met tweeërlei groenten, gebraden haantjes met compôte. En tenslotte een groote taart, heete rumvla met soesjes, en een plombière. Daarop nog fruit en dessert en een kopje koffie na. 't Was alles even verrukkelijk en goed geslaagd; voor de taart en de plombières had de banketbakker gezorgd. Neen maar, — u hadt mijne schoonzuster moeten zien! Zij werd hoe langer hoe rooder, ik denk van kwaadheid of jaloerschheid. Zij had zich dadelijk van alles nog al stevig bediend en op het laatst kón zij niet meer. Toen werd zij bepaald onvriendelijk. — Is dát een diner voor vier personen? Françoise, je hebt schromelijk overdreven! Zóó veel is toch heusch niet noodig, om met eene zuster en een zwager een genoeglijk eterijtje te hebben! — Enfin, ze had allerlei te beweren. En het slot was, dat wij allebei kribbig werden; het afscheid werd bepaald koel. Maar het ergste is, dat mijn man het nu ééns blijkt te zijn met mijne dierbare schoonzuster; hij beweert, dat ik veel te veel heb uitgehaald, dat ik geen maat ken, dat ik onrechtvaardig ben in mijn oordeel over zijne zuster en ik weet niet wat al meer. Wat vindt u daar nu van, mevrouw? Vindt u niet, dat daaruit duidelijk blijkt, dat mijn man niet meer van mij houdt? Ik had zoo ontzaglijk mijn best gedaan en alles was even verrukkelijk! En in plaats van een woord van lof, krijg ik te hooren, dat Jeannette groot gelijk heeft en dat ik erg dwaas en overdreven heb gehandeld!”

Ik liet haar vraag voorloopig onbeantwoord.

„Leven uwe ouders nog?” vroeg ik.

Zij keek mij eenigszins verwonderd aan.

„Moeder wel. Maar mijn vader is al gestorven vóór mijne geboorte. Moeder is vier jaar geleden getrouwd met mijnheer van 't Hoff, een hoofdambtenaar; dat is dus mijn stiefvader. Moeder is heel gelukkig met hem en voor mij is hij ook heel goed. Maar zij wonen nog al uit de buurt, ik kom er niet veel.”

„Dus, mevrouw, als ik u goed begrijp, heette u vóór het huwelijk van uwe moeder..... anders, niet waar?”

Zij keek schichtig tot mij op.

„Hoe bedoelt u dat?”

„U stelde zich toch voor als mevrouw Gerlage— van 't Hoff? Wanneer uwe moeder eerst vier jaar geleden de naam van 't Hoff kreeg, dan..... maak ik daaruit zekere conclusies.”

„Nou ja, dan wéét u het. Het is zoo. Ik ben een natuurlijk kind; ik weet ook niet, wie mijn eigen vader was, en of hij nog leeft of dat hij dood is. Vier jaar geleden heeft mijn tegenwoordige vader mij zijn naam gegeven; vóór die tijd heette ik net als moeder, — Romijn.”

„En dát is iets, dat altijd zwaar op u heeft gedrukt, veronderstel ik?”

Zij knikte.

„Weet uw man het?”

„Ik heb het hem vóór ons huwelijk gezegd.”

„Dat was ferm van u. Een huwelijk kan alleen goed gaan op de basis van wederzijdsche openhartigheid en eerlijkheid. Weet de familie van uw man iets omtrent uwe afkomst?”

„Dat geloof ik niet.”

„Zij hebben er ook niet mee nodig. Maar van reden aan moet u die zware druk waaronder u rebt geleefd en die nog steeds zijn invloed in uw leven doet gelden, met kracht van u werpen. Ik heb dadelijk begrepen, dat het een minderwaardigheidscomplex was, waaronder u gebukt ging. Dat is duidelijk merkbaar aan dat „ietsje te veel”, waardoor u zelf tegen de wereld om u heen wilt handhaven.”

„Ietsje te veel?”

„Noemt u een diner van elf gangen soms niet een ietsje te veel? Met de helft had u ruimschoots kunnen volstaan. Maar neen, u wilde uwe schoonzuster overtroeven, u wilde uitblinken boven de eerste vrouw van uw man, u wilde nu eens toonen, wie u wel bent. En dáárdoor juist vestigt u eene totaal verkeerde voorstelling. Het „ietsje te veel” is ook merkbaar aan uw uiterlijk. U zult mij toegeven dat die groote oorbellen bij een geheel ander type dan het uwe passen. En waarom die à te geaccentueerde opmaak voor een snoetje, dat van nature fleurig en interessant genoeg is? U wilt voortdurend boven uzelf en vooral boven anderen uit. Dit is de reactie op uw innerlijke overtuiging, — eene overtuiging overigens, van elke redelijke grond ontbloeit, — dat u, door uwe onwettige geboorte minderwaardig zoudt zijn. Heb ik het bij het rechte eind of niet?”

Zij zat mij eenigszins verbouwereerd aan te kijken. Eindelijk stamelde zij: „Is het dát?”

„Dát is het, mevrouw. Maar laat mij u nu als mijne overtuiging te kennen geven, dat u uzelf noodeloos al dat leed hebt aangedaan. Er bestaat geen

sterveling, die er ook maar een zier om geeft, wie uw vader of uwe moeder waren. Eene dergelijke opvatting is uit de oude doos. Daarvoor leven wij tegenwoordig veel te snel. De geslachten schuiven op met eene vaart, die haast niet bij te houden is. Niemand maalt er om, waar u vandaan komt en uit welk geslacht u stamt. De wereld van heden vraagt uitsluitend: Wie ben je zelf? Wat kun je? Wat doe je? Hoe ben je? Wat beteekent je voor de gemeenschap? U wordt uitsluitend beoordeeld naar de maatstaven, die op uwe persoonlijkheid, zooals die heden is, passen. Werp dus al die sombere, kleinzielige, pietepouterige minderwaardigheidsgevoelens achter u in eene zee van vergetelheid. Neem een flinken duik, schud vuil en modder van u af, óók het vuil en de modder van uw eigen gedachten, adem dan flink, diep de buitenlucht in, vul borst, hoofd en hart met het ozoon van gezonde denkbeelden als naastenliefde, vriendschap, toewijding. Wees uzelf, door in het geheel niet meer aan uzelf te denken. Geef uzelf weg, geheel en al, aan uw man, aan uw familie, aan uwe medemenschen, aan uw God. Ontledig u van uzelf. Dan zal vanzelf alle noodige zelfkwellen verdwijnen en een stroom van goedheid zal u toevloeden uit de wereld om u heen.”

Ik stond op, ten teeken, dat het consult beëindigd was.

„Ik behoef uwe vraag niet meer te beantwoorden, of ik vind, dat uw man blijk geeft, niet meer van u te houden. Natuurlijk houdt hij van u. Maar u moogt niet op uw tegenwoordig geluk de domper zetten van droevige herinneringen en overwegingen, welke ten onrechte in uwe ziel een gevoel van minderwaardigheid deden ontstaan. Leef voor het heden en voor de toekomst; leef in verloochening van uw Ik, in toewijding aan uwe naasten. Er is waarlijk méér te doen in deze wereld dan er eene cultus op na te houden van verschrompelde waan-ideeën.”

Ik reikte haar de hand.

„Sterkte, mijn kind! Denk er altijd aan: overdaad schaadt. *Te* is in alle beteekenissen en altijd verkeerd, behalve in tehuis en te zamen.”

Ongeveer een jaar later kwam een stralend jong moedertje mij bezoeken, om mij haar baby te laten zien. Er was geen spoor meer aan haar te ontdekken van dat „ietsje te veel”. Zij was een elegant, gedistingeerd vrouwtje, vroolijk en lief, met werkelijk al iets waardigs, iets moederlijks.

„Ik wou u even de baby laten zien en u tegelijkertijd nog eens bedanken voor uwe raadgevingen.”

„Uwe plaats gevonden?” vroeg ik.

„Volkomen. Mijne plaats in mijn eigen huis, mijne plaats in het hart van mijn man, mijne plaats in de wederzijdsche familie, mijne plaats in het leven. En bovendien een heerlijk levensdoel in de baby.”

„En — het minderwaardigheidscomplex?”

Wij lachten beiden. „Overwonnen, geheel en al. Mijn man is gelukkig met mij, gelukkiger dan hij ooit is geweest in zijn eerste huwelijk; zijne familie is allerhartelijkst, mijne schoonzuster is een door en door goed karakter en pa en ma van 't Hoff komen elke week op bezoek. Maar *te* heb ik afgeschaft, behalve in die allergezelligste woordjes: tezamen tehuis.”